
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ: ΙΕΡΟΙ ΤΟΠΟΙ (SACRED PLACES)

Επίπεδο βαθμίδας 10-11 / 16-17γ

[ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΙΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ] ©2022 by Jenny Korneck and Aybice Tosun Sünüt (Ed.): Sharing Worldviews είναι αδειοδοτημένο με CC BY-SA 4.0. Για να δείτε ένα αντίγραφο αυτής της άδειας, επισκεφθείτε [τη διεύθυνση http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) Εξαιρέσεις: βλέπε σημειώσεις ή τίτλους εικόνων- στοιχεία σχεδιασμού, λογότυπα και εικονίδια που δεν υπόκεινται σε ελεύθερη άδεια.

Ορθόδοξη θρησκευτική εκπαίδευση:

Ιεροί τόποι

Συγγραφέας(ες):):

	Ορθόδοξη θρησκευτική εκπαίδευση	<p>Η Βασιλική Μητροπούλου, είναι Καθηγήτρια Διδακτικής των Θρησκευτικών στο Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.</p> <p>Εκπαιδευτικό υλικό από: AYBICE TOSUN, CORDULA DOERFER, JÖRG IMRAN SCHRÖTER, KÜBRA YILDIZ, PETER SCHERZ, VASILIKI MITROPOULOU</p>
---	--	---

Λέξεις κλειδιά

Εκκλησία, συναγωγή, τζαμί, μαουσολείο, μεμονωμένοι "ιεροί" χώροι

Ικανότητες/Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Οι μαθητές να μπορούν να ορίζουν τι είναι "ιερό" για τους ίδιους και τους άλλους.
- Οι μαθητές να συμπεριφέρονται κατάλληλα σε έναν συγκεκριμένο ιερό χώρο από όπου έχουν εμπειρίες.
- Οι μαθητές να γνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός ιερού χώρου και να μπορούν να τα περιγράψουν.

Επίπεδο τάξης

10-11 /16-17γ

Περιγραφές

Ορθόδοξη θρησκευτική
εκπαίδευση:

Ιεροί τόποι

Σχέση με τη ζωή: οι ορθόδοξοι ναοί, ως ιεροί χώροι, βρίσκονται σε μεγάλες πόλεις, σε μικρά χωριά στα βουνά, στην ύπαιθρο, στην παραλία. Έτσι, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των μαθητών, καθώς μπορούν να τους βλέπουν καθημερινά και να ακούνε την καμπάνα που καλεί τους χριστιανούς στη λειτουργία δύο φορές την ημέρα: το πρωί και το απόγευμα, καθώς και σε μυστήρια (όπως, γάμος, βάπτισμα). Στο εσωτερικό της ορθόδοξης εκκλησίας υπάρχουν τοιχογραφίες, ψηφιδωτά και εικόνες που απεικονίζουν σκηνές από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη με δογματικό και συμβολικό νόημα, καθώς και Αγίους και Πατέρες της ορθόδοξης εκκλησίας. Όταν οι μαθητές επισκέπτονται τακτικά την εκκλησία, εξοικειώνονται με αυτήν ως ιερό χώρο. Επιπλέον, τα μυστήρια, τους βοηθούν να συνδέσουν την εκκλησία, ως ιερό τόπο, με σημαντικές γιορτές στη ζωή τους.

Κειμενική αναφορά: ο όρος Εκκλησία προέρχεται από την αρχαία Ελλάδα και σήμαινε: "η συνέλευση όλων των πολιτών". Στον χριστιανισμό, ο όρος "εκκλησία" έχει δύο σημασίες: I. σχετίζεται με τον αρχαίο ελληνικό όρο και με τους χριστιανούς: (α) τις τρεις κατηγορίες χριστιανών: 1. "η συνάθροιση όλων των χριστιανών όλων των εποχών" (π.χ. η Εκκλησία είναι το σώμα του Χριστού, η Εκκλησία είναι αγία, καθολική και αποστολική) 2. "όλοι οι χριστιανοί που είναι εν ζωή" και 3. "όλοι οι χριστιανοί που έχουν πεθάνει" (β) "οι χριστιανοί που ακολουθούν το ίδιο δόγμα ή ανήκουν στην ίδια θρησκευτική ηγεσία" (π.χ. Ορθόδοξη Εκκλησία). (γ) "όλοι οι θρησκευτικοί λειτουργοί που ανήκουν στην ίδια θρησκευτική ηγεσία" (π.χ. η διοίκηση της Εκκλησίας). II. αναφέρεται στο κτίριο της εκκλησίας ως ιερό χώρο όπου οι χριστιανοί συγκεντρώνονται για να προσευχηθούν και να λατρέψουν τον Θεό. Ο όρος "εκκλησία" εμφανίζεται για πρώτη φορά στις Πράξεις 2:47, 5:11, 8:3.

Θεολογική αναφορά: Ο Ορθόδοξος Χριστιανικός Ναός συμβολίζει τον κόσμο: (i) οροφή/ θόλος = ο ουρανός (ii) έδαφος = η γη. Έχει τρεις εισόδους και εσωτερικά χωρίζεται σε τρία μέρη (σύμβολο της Αγίας Τριάδας): (α) Πρόναος - Νάρθηκας (στο δυτικό τμήμα) συμβολίζει το σύμπαν/κόσμο, τη γη (β) Κυρίως Ναός συμβολίζει τον "ορατό" ουρανό (γ) Ιερό Βήμα (στο ανατολικό τμήμα) συμβολίζει τον ουράνιο, τον άορατο πνευματικό κόσμο. Τα κεριά και οι πολυέλαιοι συμβολίζουν τα αστέρια. Οι τέσσερις κίονες που στηρίζουν τον τρούλο συμβολίζουν τα τέσσερα ευαγγέλια, τα

οποία μεταδίδουν το μήνυμα του Θεού Πατέρα από τον ουρανό (τρούλος) στη γη (δάπεδο). Ως εκ τούτου, τα τέσσερα ευαγγέλια ζωγραφίζονται στα σημεία όπου οι κίονες στηρίζουν τον τρούλο. Το εσωτερικό του ναού είναι διακοσμημένο με τοιχογραφίες και ψηφιδωτά που απεικονίζουν σκηνές από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη και ιερά πρόσωπα. Το εικονοστάσι (τέμπλο) διαχωρίζει και συνδέει το κύριο μέρος του ναού (σύμβολο του ορατού κόσμου και των χριστιανών) και το Ιερό Βήμα (σύμβολο του ουρανού και του πνευματικού κόσμου). Στην κόγχη του Αγίου Βήματος, απεικονίζεται η Παναγία να κρατά αγκαλιά τον Ιησού ως βρέφος, συμβολίζοντας τη σύνδεση μεταξύ ουρανού και γης.

Τελετουργική αναφορά: Το δυτικό τμήμα της εκκλησίας, όπου βρίσκεται η είσοδος, είναι ο νάρθηκας ή πρόναος, όπου συνήθιζαν να μένουν οι κατηχούμενοι (όσοι δεν είχαν βαπτιστεί ακόμη). Σε αυτόν υπάρχουν εικόνες και τα μανουάλια με τα κεριά. Οι χριστιανοί ανάβουν δύο κεριά: ένα προς τιμήν του Χριστού, της Παναγίας και των αγίων και ένα για τη σωτηρία των συγγενών τους (ζωντανών και νεκρών) για να συγχωρεθούν οι αμαρτίες τους. Το μαλακό μέρος του κεριού συμβολίζει την ευγένεια της ψυχής, γεμάτη μετάνοια και υπακοή στον Θεό. Όπως το φως του κεριού φωτίζει και διαλύει το σκοτάδι, έτσι και το φως του Ιησού φωτίζει τη ζωή των χριστιανών. Οι χριστιανοί παραμένουν στο κύριο και μεγαλύτερο μέρος της εκκλησίας: στη μέση δεξιά υπάρχει η έδρα του επισκόπου και απέναντι αριστερά ο άμβωνας, με ένα ομοίωμα/γλυπτό περιστεριού στην κορυφή, που συμβολίζει το Άγιο Πνεύμα. Πάνω σε αυτό το περιστέρι, ο ιερέας τοποθετεί το Ευαγγέλιο για να διαβάσει από αυτό και να κηρύξει το λόγο του Θεού. Στη δεξιά και στην αριστερή πλευρά υπάρχουν τα καθίσματα για τους ψάλτες. Στο ανατολικό μέρος του ναού που είναι στραμένο προς την Ανατολή (όπου ανατέλλει ο ήλιος και φωτίζει τη ζωή των χριστιανών, όπως το φως του Ιησού), βρίσκεται το Ιερό Βήμα. Στο κέντρο του Ιερού Βήματος βρίσκεται η Αγία Τραπέζα, το κέντρο της χριστιανικής λατρείας, που συμβολίζει τον Χριστό, με το Ευαγγέλιο επάνω της. Εκεί προετοιμάζεται η Θεία Ευχαριστία. Σύμφωνα με τον 69ο Κανόνα της Οικουμενικής Συνόδου, οι γυναίκες δεν επιτρέπεται να εισέλθουν στο Ιερό Βήμα, εκτός από εκείνες, που έχουν ευλογηθεί με ειδική προσευχή από τον ιερέα.

Πρώτη φάση: Ανάπτυξη του θέματος στα μαθήματα του ιδίου αντικειμένου

Ορθόδοξη θρησκευτική εκπαίδευση: Θρησκευτικά: Ιεροί Τόποι	
Βήματα διδασκαλίας	Πρώτο διπλό μάθημα
Γενικοί στόχοι	Οι μαθητές/τριες να μπορούν να ορίσουν τι είναι ιερό για αυτούς.
Είσοδος/Αφόρμηση [20min]	<ul style="list-style-type: none"> • Σιωπηλή παρόρμηση: Δείξτε εικόνες προσωπικών και γενικών ιερών τόπων και εκκλησιών. (M1). • Η παρουσίαση της διδακτικής προσέγγισης, καθώς και η επεξήγηση της διαδικασίας και των μεθόδων διδασκαλίας μπορούν να αναφερθούν εδώ, αλλά θα πρέπει να έχουν ήδη συζητηθεί εκ των προτέρων. • Συζήτηση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών/τριων: "Ποια εκκλησία στη γειτονιά μπορούμε να επισκεφθούμε στο πλαίσιο του προγράμματος;" • Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας θα υπάρξουν διάφορες φάσεις εργασίας σε ομάδες. Αυτές μπορούν να χωριστούν ήδη από αυτή τη φάση έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να εργάζονται σε αυτές καθ' όλη τη διάρκεια της διδακτικής ώρας.
Επεξεργασία I [15min]	<ul style="list-style-type: none"> • Ατομική εργασία: Δημιουργήστε έναν εννοιολογικό χάρτη για το τι είναι "ιερό" για εσάς. (Ερώτηση-οδηγός: Τι αισθάνεστε, πώς σας φαίνεται, τι χρώμα κ.λπ. έχει, γιατί;) (M2α/β) • Σύντομη συζήτηση εκπαιδευτικού/μαθητών/τριών: Πώς αντιμετωπίσατε την εργασία; (Ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα, πόσο δύσκολο/άγνωστο/σαφές είναι το ερώτημα για το "ιερό";)
Διάχυση/Εφαρμογή I [10min]	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να ανταλλάσσουν ιδέες μεταξύ τους, π.χ. με τη τεχνική της γυάλας (fishbowl), την μαιευτική μέθοδο, τα αναλυτικά μέλη, την Ενημέρωση του συμμαθητή σου κ.λπ. (M3). <p><i>Η τεχνική της «γυάλας» βοηθά τους/τις μαθητές/τριες να εξασκηθούν πώς να συνεισφέρουν ως ακροατές/τριες σε μια συζήτηση. Οι μαθητές/τριες που κάθονται μέσα στον κύκλο της «γυάλας» κάνουν ερωτήσεις, παρουσιάζουν απόψεις και μοιράζονται πληροφορίες. Ενώ οι μαθητές/τριες που βρίσκονται έξω από τον κύκλο ακούν προσεκτικά τις ιδέες που παρουσιάζονται και δίνουν προσοχή στη διαδικασία. Στη συνέχεια, οι ρόλοι των μαθητών/τριών αντιστρέφονται. Αυτή η στρατηγική είναι ιδιαίτερα χρήσιμη όταν ο/η εκπαιδευτικός θέλει να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες συμμετέχουν στη συζήτηση, να βοηθήσει τους μαθητές να προβληματιστούν σχετικά με το πώς μοιάζει μια "καλή συζήτηση" και όταν</i></p>

	<p>χρειάζεται μια δομή για τη συζήτηση αμφιλεγόμενων ή δύσκολων θεμάτων. Στην τεχνική της γυάλας, ο/η εκπαιδευτικός έχει το ρόλο να ελέγχει, τη ροή π.χ. όταν ένας/μία μαθητής/τρια μιλάει περισσότερο από ένα λεπτό, τότε ο/η εκπαιδευτικός θα περιορίσει το χρόνο ή θα σταματήσει τον/την συγκεκριμένο/η μαθητή/τρια και θα καλέσει τον/την επόμενο/η να μιλήσει (Yabarmase, 2013).</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=sB143EA1ZGU</p>
Επεξεργασία II [20min]	<ul style="list-style-type: none"> Εργασία ομάδων μαθητών/τριών: "Τι σημαίνει ιερό για εμάς; (Δημιουργία αφίσας/ψηφιακής αφίσας). Πιθανές ερωτήσεις για τη δημιουργία αφίσας από τις ομάδες: "Γιατί αυτό το μέρος είναι ιερό για μένα προσωπικά;" "Γιατί αυτός ο τόπος είναι συλλογικά "ιερός" για εμάς;"
Διάχυση/Εφαρμογή II [20min]	<ul style="list-style-type: none"> Συζητήστε τα αποτελέσματα των ομάδων. Παρουσιάστε τον ορισμό των προσωπικών και "ιερών" τόπων στο PPT/την αφίσα -> επισημάνετε ότι το κείμενο και οι εικόνες αποτελούν μέρος της βιντεοδιάσκεψης που οι μαθητές/τριες θα παρουσιάσουν στους/στις άλλους/ες συμμετέχοντες
Μεταβίβαση / Εμβάθυνση [5min]	<ul style="list-style-type: none"> Αν υπάρχει χρόνος, επειδή η τάξη είναι μικρή ή επειδή έχει ήδη γίνει μια προκαταρκτική συζήτηση για το σχέδιο, μπορεί να προβληθεί μια ταινία για την εμβάθυνση της συζήτησης, στην οποία οι άνθρωποι ρωτήθηκαν τι σημαίνει για αυτούς "ιερό".
Εμβάθυνση	<ul style="list-style-type: none"> Τώρα έχουμε συζητήσει τι σημαίνει "ιερό", τώρα πρόκειται για το τι είναι ιερό για μένα, τι είναι ιερό για σένα. Μοιράστε τους το φύλλο εργασίας (M2a/b) και αφήστε τους να το συμπληρώσουν.
Εμβάθυνση/Ολοκλήρωση	<p>Εργασία για το σπίτι:</p> <ul style="list-style-type: none"> Γράψτε ένα κείμενο για το τι είναι σημαντικό και ιερό για εσάς προσωπικά. Εξηγήστε γιατί είναι ιερό για εσάς. Μπορεί να είναι ένα αντικείμενο, ένα πρόσωπο ή μια ανάμνηση. Γράψτε ένα κείμενο ½ έως 1 σελίδα και προσθέστε μια εικόνα! Το κείμενο και η εικόνα σας αποτελούν μέρος της βιντεοδιάσκεψης με άλλους μαθητές. Θα παρουσιάσετε τα κείμενα και τις εικόνες σας ο ένας στον άλλο. Επομένως, γράψτε αμέσως μια αγγλική μετάφραση. Χρησιμοποιήστε: DEEPL.

	Δεύτερο διπλό μάθημα
Γενικοί στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές/τριες προσδιορίζουν τη σχέση της δικής τους θρησκείας με τον όρο "ιερό". • Οι μαθητές/τριες προσδιορίζουν τη διαφορά μεταξύ του "ιερού" και του "σημαντικού". • Οι μαθητές/τριες εξερευνούν έναν ιερό τόπο. • Ο εκπαιδευτικός προετοιμάζει την επιτόπια μάθηση με τη δημιουργία ενός βίντεο κλιπ. • Σημείωση: Προετοιμάστε επιστολές γονέων για την άδεια συμμετοχής στην ημέρα Συνάντησης και στην επίσκεψη στην εκκλησία.
Είσοδος [5min]	<ul style="list-style-type: none"> • Δάσκαλος/α: Καλωσόρισμα και εισαγωγή • Μαθητές/τριες: Περίληψη του τελευταίου διπλού μαθήματος • Δάσκαλος/α: Εξηγήστε τη δομή του μαθήματος • Ο/Η δάσκαλος/α και οι μαθητές/τριες διευκρινίζουν τις ανοιχτές ερωτήσεις.
Επεξεργασία I [20min]	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν τις εικόνες και τα κείμενά τους (από την εργασία του προηγούμενου μαθήματος) σχετικά με τον "προσωπικό μου ιερό τόπο" στα Αγγλικά ως προετοιμασία για την Ημέρα της Συνάντησης. • Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες δίνουν ανατροφοδότηση, δίνουν προσοχή στην αγγλική γλώσσα των μαθητών/ριων και κάνουν προτάσεις για βελτίωση..
Διάχυση/Εφαρμογή I [10min]	<ul style="list-style-type: none"> • Κάθε μαθητής/τρια δημιουργεί μια αντίστοιχη κάρτα ευρετηρίου για την παρουσίαση στα αγγλικά.
Επεξεργασία II [20min]	Παρουσίαση με Powerpoint <ul style="list-style-type: none"> • Εικόνες προσωπικών και γενικών καταφυγίων • Ορισμός του "ιερού" και του "βέβηλου" • Ιερός τόπος: Ονόματα, εικόνες, κατασκευή, εσωτερική και εξωτερική αρχιτεκτονική, ρόλος, παραλλαγές... • Λεπτομέρειες, "Τι το κάνει ιερό;"
Διάχυση II [30min]	Η αναζήτηση κατάλληλου τόπου επίσκεψης θα μπορούσε να γίνει και να συντονιστεί με τους/τις μαθητές/τριες, αλλά ίσως οι τοπικές συνθήκες και οι οργανωτικές περιστάσεις να μην επιτρέπουν εναλλακτική λύση, οπότε ο προορισμός πρέπει απλώς να καθοριστεί. Οργάνωση της εκδρομής: <ul style="list-style-type: none"> • Απόφαση για το πού να πάτε • Συζήτηση για τους κανόνες συμπεριφοράς (M4) • λεπτομερέστερη επεξήγηση και οδηγίες σχετικά με την ταινία μικρού μήκους (διάρκεια της ταινίας) • Συζήτηση στην κάθε ομάδα σχετικά με το ποιος κόβει και συναρμολογεί το κλιπ ταινίας • Συζητήστε αν κάθε ομάδα θα δημιουργήσει μια δική της ταινία ή ολόκληρη η τάξη. -> Ολοκλήρωση του τελευταίου διπλού μαθήματος

Διάχυση/Εφαρμογή [5min]	Εργασία για το σπίτι: <ul style="list-style-type: none"> Γράψτε τις πληροφορίες από την έρευνα στη 2η κάρτα ευρετηρίου.
Εφαρμογή/Ολοκλήρωση	<ul style="list-style-type: none"> Προετοιμαστείτε για το κλιπ ταινίας επί τόπου Διανομή επιστολών στους γονείς για την άδεια συμμετοχής: <ul style="list-style-type: none"> για την Ημέρα Συνάντησης για την επίσκεψη στην εκκλησία

Τρίτο διπλό μάθημα	
Γενικοί στόχοι	Οι μαθητές/τριες να εξερευνούν τον "ιερό" τόπο και να δημιουργούν τις δικές τους ταινίες μικρού μήκους. <i>(Ανάλογα με την απόσταση και τις τοπικές συνθήκες, ένα διπλό μάθημα δεν θα παρέχει αρκετό χρόνο για την επίσκεψη. Ίσως, σε συνεννόηση με τη διεύθυνση του σχολείου και τους συναδέλφους, μπορούν να κανονιστούν επιπλέον μαθήματα).</i>
Είσοδος [5-10min]	<ul style="list-style-type: none"> Καλωσόρισμα και εισαγωγή στη σημερινή ημέρα με "μάθηση επί τόπου" (εξηγώντας το ημερήσιο πρόγραμμα) Περπάτημα/οδήγηση προς τον "ιερό" τόπο Ενδέχεται να υπάρχουν "επίσημα" άτομα στο χώρο, τα οποία θα θέλατε να καλωσορίσετε ή τα οποία θα ήθελαν να συστηθούν. Αυτό πρέπει να το μάθετε και να το συζητήσετε εκ των προτέρων και να το διευκρινίσετε επίσης με τους μαθητές/τριες.
Επεξεργασία I [50min]	<ul style="list-style-type: none"> Ανακάλυψη και εμπειρία του ιερού τόπου Ο/Η εκπαιδευτικός επιλέγει μια κατάλληλη διδακτική προσέγγιση και την εφαρμόζει με τους/τις μαθητές/τριες (π.χ. αναζήτηση της δικής του θέσης, τυφλή καθοδήγηση (αντίληψη με τις αισθήσεις), αναζήτηση συμβόλων, εικασίες, μέτρηση του χώρου κ.λπ.) Κάθε ομάδα δημιουργεί μια ταινία μικρού μήκους σχετικά με τις κύριες περιοχές/ απόψεις.... (διάφορα στοιχεία του ιερού τόπου) Σε κάθε ομάδα δίνεται ένας φάκελος με ατομικούς όρους που σχετίζονται με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του "ιερού" τόπου- αυτοί πρέπει να παρουσιαστούν από την ομάδα στην ταινία μικρού μήκους.
Επεξεργασία II [15min]	<ul style="list-style-type: none"> Ανεξάρτητα εξερευνήστε και ανακαλύψτε τον τόπο Εργασία: 3-5 φωτογραφίες (χρόνος 3 λεπτά) <ol style="list-style-type: none"> δείχνουν τον τόπο οι μαθητές/τριες πρέπει να δείξουν τον εαυτό τους σε μια πόζα στον τόπο οι μαθητές/τριες σε μια συγκεκριμένη στάση σημαντικό σύμβολο/αντικείμενο

Διάχυση / Συμπέρασμα [5min]	<ul style="list-style-type: none"> • Συζητήστε την εργασία για το σπίτι για το επόμενο μάθημα: • Φέρτε φωτογραφίες, βίντεο και καρτέλες για το επόμενο μάθημα. • Αποχαιρετισμός ή κοινή επιστροφή στο σχολείο
---------------------------------------	--

Τέταρτο διπλό μάθημα	
Γενικοί στόχοι	Οι μαθητές/τριες αξιολογούν τις εμπειρίες τους στον ιερό τόπο. Οι μαθητές/τριες αξιολογούν τα κινηματογραφικά αποσπάσματα που έχουν ετοιμάσει..
Είσοδος [30min]	<ul style="list-style-type: none"> • Σύντομος γύρος ανατροφοδότησης μετά την εκδρομή • αποσαφήνιση ανοικτών ερωτήσεων • Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της εκδρομής • Στην ολομέλεια: Παρακολούθηση ταινιών
Επεξεργασία I [30min]	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές/τριες συζητούν τα αποτελέσματά τους στις ομάδες τους. • Συζήτηση στην ολομέλεια "Τι συμβαίνει την Ημέρα Συνάντησης;" • "Τι άλλο πρέπει να γίνει γι' αυτό;"
Διάχυση I [15min]	<ul style="list-style-type: none"> • Ομαδική εργασία: Αναθεώρηση και προετοιμασία των αντίστοιχων καρτελών.
Επεξεργασία II [10min]	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ομάδες παρουσιάζουν τις διαφορετικές εμπειρίες τους για το "ιερό" στην ολομέλεια.
Διαχυση II	<ul style="list-style-type: none"> • Ζωγραφίστε τα αποτελέσματα στον πίνακα.
Ενοποίηση / Συμπέρασμα [5min]	<ul style="list-style-type: none"> • Λεπτομερείς επεξηγήσεις για την οργάνωση της Ημέρας Συνάντησης

Δεύτερη και τρίτη φάση: Παρουσίαση και ανταλλαγή απόψεων σε μικτές μικρές ομάδες σε σταθμούς

- Βρείτε αυτές τις φάσεις στις "Οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς" στο:
www.sharing-worldviews.com

Τέταρτη φάση: Αναστοχασμός στο ίδιο το θέμα

- Βρείτε αυτές τις φάσεις στις "Οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς" στο:
www.sharing-worldviews.com

Υλικό

[M1] Ορθόδοξοι ιεροί τόποι

1

Η εκκλησία της Παναγίας Καπνικαρέας

2

Η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου

3

Όσιος Λουκάς

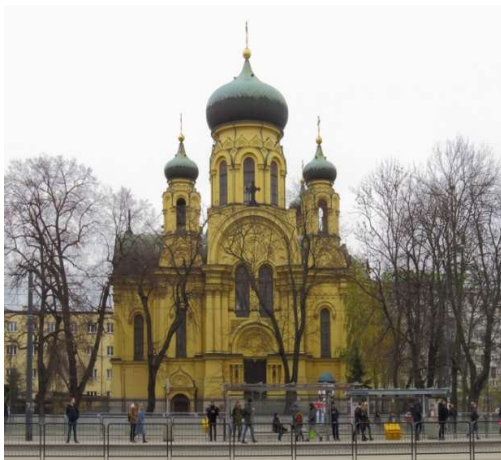
4

Τιμισοάρα: Biserica ortodoxă Sf Ilie
από τον Daniel ENGELVIN

5

Μητροπολιτικός Ορθόδοξος Καθεδρικός Ναός της Αγίας Μαρίας Μαγδαληνής στη Βαρσοβία από Аймаина хикари

6

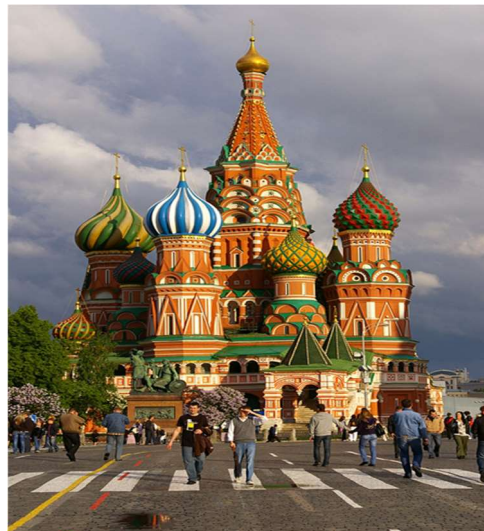
Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία

7

Ελληνικός Ορθόδοξος Καθεδρικός Ναός του Ευαγγελισμού/πρώην Associate Congregational Church από την Baltimore Heritage

8

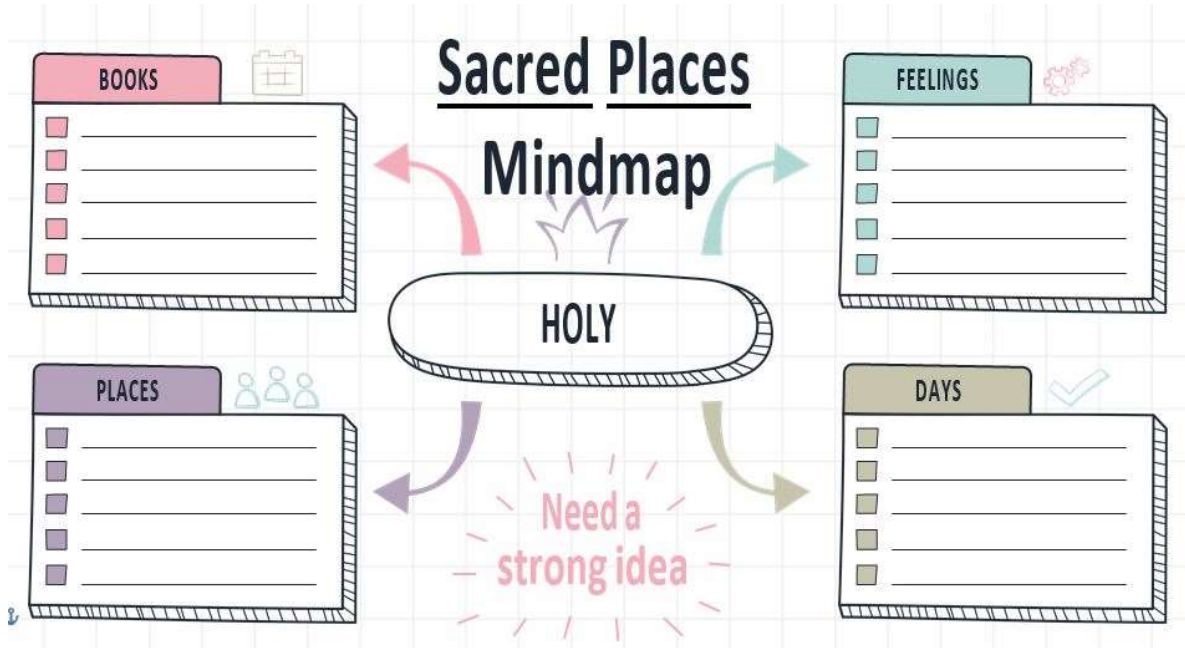
Καθεδρικός Ναός Pokronsky (Καθεδρικός Ναός του Αγίου Βασιλείου του Ευλογημένου)" του Vladislav Litvinov

[M2] Φύλλο εργασίας

M 2a Φύλλο Mindmap

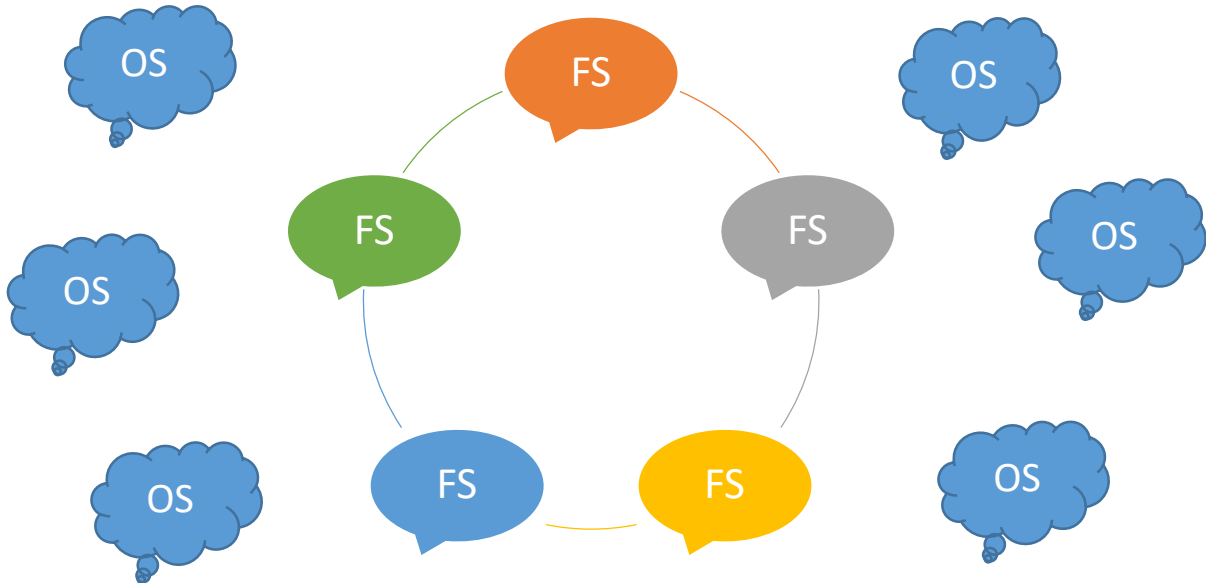
M 2b Πρόσθετο Φύλλο Εννοιολογικού Χάρτη

ΙΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΕΒΡΑΪΚΗ	ΚΑΘΟΛΙΚΗ	PROTESTANT	ΟΡΘΟΔΟΞΗ	ΙΣΛΑΜΙΚΟΣ	ΗΘΙΚΗ/ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
Πόλεις						
Δομές						
Χώροι ταφής						
Μέρη στη φύση						

[M3] Μέθοδος διδασκαλίας γυάλας

FS: Φοιτητές/τριες γυάλας (Fish Bowl)
OS: Παρατηρητές Φοιτητές/τριες

ΒΗΜΑΤΑ:

1. Επιλέξτε ένα κεντρικό θέμα ή κείμενο. Αναπτύξτε μια ερώτηση ανοικτού τύπου για την έναρξη της συζήτησης. Εάν χρησιμοποιείτε ένα κείμενο, οι μαθητές/τριες μπορούν να διαβάσουν το κείμενο από πριν ή άλλη εναλλακτική στρατηγική που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εισαγωγή του κειμένου (π.χ. δημιουργήστε μια ερώτηση που συσχετίζει το κεντρικό θέμα με τους μαθητές).
2. Ζητήστε ή επιλέξτε 4-5 εθελοντές για να μπουν στη "γυάλα". Μόνο οι μαθητές/τριες μέσα στη «γυάλα» επιτρέπεται να μιλήσουν. Μετά από μια επίδειξη στην τάξη με μια "γυάλα", μπορούν να οργανωθούν πολλές "γυάλες" στην τάξη για να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες συμμετέχουν.
3. Δώστε εντολή στον εξωτερικό κύκλο να παραμείνει ήσυχος, να παρατηρήσει και να κρατήσει σημειώσεις σχετικά με το περιεχόμενο και τη διαδικασία της συζήτησης του εσωτερικού κύκλου.
4. Τις πρώτες φορές, παίξτε εσείς ο ίδιος το ρόλο του συντονιστή. Μόλις εξοικειωθείτε με τη διαδικασία, επιλέξτε έναν/μία μαθητή/τρια-διαμεσολαβητή. Ο/Η διαμεσολαβητής δεν συμμετέχει στη συζήτηση, αλλά θέτει ερωτήσεις στην πορεία για να προτρέψει σε βαθύτερη συζήτηση και να ζητήσει να βεβαιωθεί ότι όλοι/ες μέσα στη γυάλα έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν.

5. Στην αρχή ή με τους/τις μικρότερους/ες μαθητές/τριες, προσδιορίστε το επίκεντρο της συζήτησης και δώστε ερωτήσεις που εξαρτώνται από το κείμενο και τις οποίες θα πρέπει να απαντήσουν κατά τη διάρκεια της συζήτησης στη γυάλα.

6. Αφήστε τη συζήτηση να εξελιχθεί ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/τριων. Να εναλλάσσετε τους/τις μαθητές/τριες μέσα και έξω από τη γυάλα καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης. Καθορίστε εκ των προτέρων μια διαδικασία, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίζουν ότι πρέπει να περιμένουν αυτή την εναλλαγή. Αφήστε τη συζήτηση στη γυάλα να συνεχιστεί για τουλάχιστον 15- 20 λεπτά, ανάλογα με την ηλικία των μαθητών/τριών.

7. Αφού όλοι οι μαθητές/τριες περιστραφούν μέσα στη γυάλα, χωρίστε την τάξη σε μικρές ομάδες και καλέστε τους/τις μαθητές/τριες να συζητήσουν. Οι μαθητές/τριες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις παρατηρήσεις τους από τον εξωτερικό κύκλο για να αναδείξουν τα δυνατά σημεία της συζήτησης και να κάνουν προτάσεις για τρόπους να εμπλακούν πιο ουσιαστικά. Οι παρακάτω ερωτήσεις μπορούν να διευκολύνουν την αρχή της συζήτησης :

- Τι παρατηρήσατε κατά τη διάρκεια της συζήτησης του κειμένου;
- Ποιο είναι αυτό που ακούσατε και είναι παρόμοιο με την άποψή σας;
- Ποιο είναι αυτό με το οποίο διαφωνείτε;
- Πώς αισθανθήκατε όταν ήσασταν έξω από τη γυάλα;
- Πώς αισθανθήκατε όσο ήσασταν μέσα στη γυάλα;

8. Ολοκληρώστε τη διαδικασία με μια συζήτηση στην τάξη σχετικά με το θέμα. Θέστε μια τελική ερώτηση και δώστε σε όλους την ευκαιρία να μιλήσουν σε έναν συμμαθητή/τρια. Μετά από αυτή τη συζήτηση, μπορείτε να ζητήσετε από τους/τις μαθητές/τριες να γράψουν μια γρήγορη γραπτή απάντηση στην αρχική ερώτηση.

9. Προσθέστε αυτές τις συγκεκριμένες ερωτήσεις για να ενισχύσετε την εμπειρία για τους νεοεμφανιζόμενους δίγλωσσους:

- Ερώτηση παρατηρητή: Τι σας βοήθησε να κατανοήσετε τις πληροφορίες που μοιράστηκαν (το γενικότερο πλαίσιο ή μη λεκτικές ενδείξεις, χρήση της L1 κ.λπ.);
- Ερωτήσεις Γυάλας: Πώς αισθάνεστε γνωρίζοντας ότι οι συνομήλικοί/ες σας άκουγαν αυτά που λέγατε; Τι θα θέλατε να είχατε πει πιο ξεκάθαρα ή ποιο σημείο θα θέλατε να είχατε επισημάνει στην πρώτη σας γλώσσα;

[M4] Κανόνες για την επίσκεψη σε έναν ιερό τόπο

1. Αυτό είναι ένα ιδιαίτερο μέρος. Εάν άλλοι επισκέπτες προσεύχονται ή τοποθετούν ένα κερι, συμπεριφερθείτε με τέτοιο τρόπο ώστε να μην τους ενοχλείτε.

2. Φροντίστε τα αντικείμενα στο δωμάτιο. Είναι πολύ σημαντικά για τους ανθρώπους που έρχονται εδώ.

3. Αποφύγετε να τρέχετε και να μιλάτε δυνατά. Αν θέλετε να κοιτάξετε γύρω σας, περπατήστε αργά από το ένα μέρος στο άλλο. Αν έχετε μια ερώτηση, πηγαίνετε ήσυχα στον καθηγητή σας ή γράψτε την ερώτησή σας.

Βιβλιογραφία

Yabarmese, Dominicus (2013): Fishbowl Strategy: Indonesian Journal of English Language Teaching, 9 (2).

Συντελεστές εικόνας

1. Η εκκλησία της Παναγίας της Καπνικαρέας είναι μια [ελληνορθόδοξη](#) εκκλησία που χτίστηκε τον 11ο αιώνα και είναι μια από τις παλαιότερες εκκλησίες της [Αθήνας](#).

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Kapnik_area.jpg

2. Η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου είναι το κύριο ιερό αφιερωμένο στον [Άγιο Δημήτριο](#), τον προστάτη της [Θεσσαλονίκης](#), που χρονολογείται από τον 7ο αιώνα μ.Χ. Βρίσκεται στον κατάλογο των [μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς](#) της [UNESCO](#) από το 1988.

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Agios_Dimitrios1.jpg

3. Ο Όσιος Λουκάς είναι ένα ιστορικό τειχισμένο [μοναστήρι](#) που βρίσκεται κοντά στην πόλη [του Διστόμου](#), στη [Βοιωτία](#), [Ελλάδα](#). Ιδρύθηκε στα μέσα του 10ου αιώνα, είναι ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της [μεσοβυζαντινής αρχιτεκτονικής](#) και [τέχνης](#) και περιλαμβάνεται στα [Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς](#) της UNESCO από το 1990.

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

4. "[Timisoara: Biserica ortodoxă Sf Ilie](#)" του [Daniel ENGELVIN \(ONE Million thanks\)](#) επισημαίνεται με [Public Domain Mark 1.0](#).

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

<https://wordpress.org/openverse/image/c7d92775-c487-4f85-ae20-fb6f4a0181e2>

5. "Μητροπολιτικός Ορθόδοξος Καθεδρικός Ναός της Αγίας Μαρίας Μαγδαληνής στη Βαρσοβία", [File:Cerkiew św. Marii Magdaleny Warszawa 01.jpg](#) από [Аймаина хикари](#) είναι χαρακτηρισμένο με [CC0 1.0](#).

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

<https://wordpress.org/openverse/image/c5fe9f1e-c4e3-4c88-8e96-2b14f40639f7>

6. Ελληνορθόδοξη Εκκλησία της Αγίας Τριάδας στη Βιέννη. Χτίστηκε το 1782 έως το 1787 και επεκτάθηκε από το 1858 έως το 1861 σε βυζαντινή μορφή.

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:WienGriechenkirche zur Heiligen Dreifaltigkeit.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:WienGriechenkirche_zur_Heiligen_Dreifaltigkeit.JPG)

7. "[Greek Orthodox Cathedral of the Annunciation/Former Associate Congregational Church \(1888\), 24 W. Preston Street, Baltimore, MD 21201](#)" από το [Baltimore Heritage](#) φέρει την ένδειξη [CC0 1.0](#).

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

<https://wordpress.org/openverse/image/355b3030-6f59-45e3-aab6-2db5b1c91729>

8. Ο "[Καθεδρικός Ναός Pokronsky \(Καθεδρικός Ναός του Αγίου Βασιλείου του Ευλογημένου\)](#)" του [Vladislav Litvinov](#) φέρει την ένδειξη [CC0 1.0](#).

Το έργο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως αφιερωμένο στο δημόσιο τομέα.

<https://wordpress.org/openverse/image/e877e216-dbbe-4428-a25e-bbac864e8e62>

